

**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI SUPERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tal-5 ta' Mejju, 2006

Citazzjoni Numru. 43/2002/1

Joseph u Charles aħwa Sultana .

VS

Mary mart Andrew Xuereb, u
Għal kull interess li jista' jkollu l-istess Andrew Xuereb .

Il-Qorti ,

PRELIMINARI

Rat iċ-ċitazzjoni li permezz tagħha l-atturi, wara li ppremettew :

Illi Carmela Cassar, armla ta' Agostino Cassar, bint il-mejtin Carmelo Sultana u Victoria nee' Hili, imwielda u ġia residenti Xagħra, Għawdex mietet f'Victoria, Għawdex fid-disgħa (9) ta' Diċembru elfejn u wieħed (2001), improle .

Illi l-imsemmija Carmela Cassar irregolat is-suċċessjoni tagħha b'testament fl-atti tan-Nutar Josianne Cini tat-tlieta (3) ta' April elfejn u wieħed (2001) fejn innominat bħala eredi universali tagħha lill-konvenuta, u lill-atturi fi kwota ta' terza parti kull wieħed u waħda minnhom .

Illi matul il-ħajja ta' Carmela Cassar, inti konvenuta bħala mandatarja tagħha rtirajt minn kontijiet bankarji illi l-imsemmija Carmela Cassar kienet tħaddem mal-Bank of Valletta plc somma ta' elfejn u disa' mitt lira maltija (Lm2,900) kif jiġi pruvat waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża, u żammejt je ikkontertejt din l-istess somma għal benefiċċju esklussiv tiegħek ;

Illi inoltre inti konvenuta kellek fil-pussess tiegħek ukoll bħala mandatarja ta' Carmela Cassar somma ta' elfejn mitejn u ħamsa u għoxrin lira maltija (Lm2,225) fi flus kontanti u wkoll qegħda tirrifjuta li tressaq dawn il-fondi għad-divizjoni ma' ħutha l-atturi ;

Illi għalkemm originarjament il-konvenuta bdiet tallega illi Carmela Cassar kienet tatha dawn il-flus b'donazzjoni, meta l-esponenti nfirmawha bil-parir illi kienu ingħataw illi donazzjonijiet ta' flus f'ammonti simili kienu jirrikjedu att pubbliku għall-validita' tagħhom, il-konvenuta biddlet id-diska u bdiet tallega illi hija kienet irrifondiet dawn il-flus lil Carmela Cassar, u addirittura bdiet tallega illi Carmela Cassar tat dawn il-flus lill-esponenti .

Illi finalment, inti konvenuta żammejt jew ikkonvertejt għall-użu esklussiv tiegħek il-kontenut ta' *safe deposit box* illi Carmela Cassar kienet tħaddem jew tiddetjeni għand il-Bank of Valletta plc; kif ukoll żammejt għalik innifsek oġġetti tad-deheb oħra proprjeta' ta' Carmela Cassar illi allura skond il-liġi bdew jiffurmaw parti mill-massa ereditarja tagħha wara mewtha;

Illi dan l-aġir tiegħek konvenuta huwa wieħed abbużiv u llegali, u l-atturi qua ko-eredi ta' Carmela Cassar għandhom kull interess u dritt illi jesigu illi inti tagħti rendikont tal-flus u oġġetti oħra fil-pussess tiegħek li kienu jappartjenu lil Carmela Cassar u illi tressaq dawn il-flus u

oġġetti oħra għad-diviżjoni magħhom; mentri inti konvenuta qegħda tirrifjuta illi tagħmel dan ;

Illi l-konvenut qiegħed jiġi ċitat in kwantu bħala kompartecipi fil-komunjoni tal-akkwisti ma' martu huwa għandu interess, u huwa wkoll leġittimu kontradittur tal-atturi għaliex il-versament illi wettqet il-konvenuta sar għal benefiċċju tal-komunjoni tal-akkwisti ma' żewġha .

Talbu lill-konvenuta tgħid għaliex m'għandhiex din il-Qorti :

1. Tiddikjara illi intom ma għandkom ebda dritt illi żżommu għalikom infuskom il-flus ritirati minnek Maria Xuereb mill-kontijiet bankarji ta' Carmela Cassar fil-ħamsa u għoxrin (25) ta' Lulju elfejn u wieħed (2001), il-flus kontanti l-oħra li jirriżultaw illi kienu jew ġew fil-pussess tiegħek Maria Xuereb in segwitu għal dik id-data, u l-oġġetti mobbli l-oħra kollha illi jew kienu jinsabu f'safe deposit box jew fil-pussess materjali tiegħek Maria Xuereb jew ta' Carmela Cassar iżda kienu proprjeta' ta' l-imsemmija Carmela Cassar ;

2. Tikkundannakom sabiex tivversaw jew tirrifondu dawn il-flus kontanti w oġġetti oħra fil-massa ereditarja ta' Carmela Cassar; u fin-nuqqas illi jiġu rintraċċjati l-oġġetti mobbli infushom tikkundannakom sabiex tħallsu lill-massa ereditarja valur ġust u reali tal-istess oġġetti, okkorrendo ad opera ta' perit nominand .

3. Tikkundannakom konsegwentement sabiex tħallsu lil kull wieħed mill-atturi terz ta' dawn il-flus kontanti u terz tal-valur ta' l-oġġetti mobbli l-oħra, bl-interessi legali fuq il-parti tat-talba relattiva għall-flus kontanti b'effett mid-data tan-notifika lilkom ta' din iċ-ċitazzjoni sad-data tal-pagament effettiv .

Bl-ispejjeż, inklużi tal-ittra interpellatorja tat-23 ta' April, 2002, kontra tagħkom .

Bl-ingunzjoni għas-subizzjoni illi għaliha minn issa intom ingunti .

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-atturi debitament maħlufa minn Joseph Sultana .

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti li eċċepew illi :

1. Illi preliminarjament il-konvenut Andrew Xuereb għandu jiġi meħlus mill-osservanza tal-ġudizzju u dan stante illi huwa ma għandu x'jaqsam xejn mal-mertu ta' din il-kawża purche' din si tratta minn allegat beni mobbli tal-mejta Carmela Cassar li kienet tiġi z-zija tal-kontendenti l-oħra kollha ;

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost u fil-mertu t-talbiet attriċi huma infondati fid-dritt u fil-fatt u dan stante illi l-konvenuti ma għandhomx u qatt ma żammew għalihom l-ebda flus kontanti rtirati minn kontijiet bankarji jew flus kontanti oħra li kienu jappartjoneu lil Carmela Cassar kif qed jiġi allegat mill-konvenuti fiċ-ċitazzjoni tagħhom u dan kif jiġi dettaljatament ppruvat waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża ;

3. Illi huma għal kollox infondati u bla ebda bażi l-allegazzjoni tal-atturi li l-konvenuti żammew l-oġġetti mobbli li kienu jinsabu f'safe-deposit box tal-mejta Carmela Cassar .

4. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt .

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' l-istess konvenuti maħlufa minn Maria Xuereb .

Rat il-verbal tagħha tat-3 ta' Marzu 2006 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza .

Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti .

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda mismugħa u d-dokumenti u affidavits eseбити .

Ikkunsidrat :

Illi din hija kawża fejn l-atturi qed jitolbu li l-konvenuti jirrifondulhom sehemhom minn flus u oġġetti tad-deheb li kienu jappartjenu liz-zija tagħhom Carmela Cassar, li tagħha huma, flimkien mal-konvenuta Maria Xuereb, kienu werrieta universali, u li allegatament ġew indebitament approprijati mill-istess konvenuti .

ECCEZZJONI PRELIMINARI

In linea preliminari l-konvenuti eċċepew illi l-konvenut ġie mħarrek inutilment għaliex din il-kawża tirrigwarda ħwejjeg li bħala wirt huma assi parafernali tal-konvenuta biss . Imma jekk tassew dawn il-flus u oġġetti tad-deheb ġew misapproprijati mill-konvenuti waqt illi Carmela Cassar kienet għadha ħajja, kif qed jallegaw l-atturi, jiġi li ġiet benefikata l-komunjoni ta' l-akkwisti eżistenti bejn il-konvenuti bħala miżżewġin u konsegwentement għamlu sew l-atturi li ħarrku wkoll lill-konvenut . Għalhekk il-konvenuti m'għandhomx raġun f'dan ir-rigward, u din l-eċċezzjoni qed tiġi minnufih respinta .

MERTU :

Fil-mertu l-konvenuti qed jiċċhdu l-allegazzjonijiet ta' l-atturi . Da parti tagħhom l-atturi jikkontendu fin-nota ta' Sottomissjonijiet tagħhom illi l-konvenuti ma rnexxiehomm jippruvaw illi Carmela Cassar kienet iddisponiet minn dawn il-flus u oġġetti tad-deheb qabel il-mewt tagħha . Imma kif sewwa jirrilevaw il-konvenuti fin-nota responsiva tagħhom, b'dawn l-argumenti l-atturi qed jittentaw jifgħu l-oneru tal-prova fuq il-konvenuti, meta huwa prinċipji bażilari tal-proċedura illi l-piż tal-prova tal-fatti allegati li fuqhom qed jibbaża l-pretensjonijiet tiegħu huwa ta' l-attur, u jispetta biss lill-konvenut li jirribatti dawn il-provi bi provi kuntrarji . **"Bla ħsara ta' kull dispożizzjoni oħra tal-liġi, l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss dejjem lil min jallegah."** ¹

¹ art. 562 tal-Kap. 12 .

Gie mgħallem mill-**Mattirolo** f'dan ir-rigward illi : "*Una regola di dottrina e di giurisprudenza generale reca che 'semper onus probandi ei incumbit qui dicit', ossia che 'semper necessitas probandi incumbit illi qui agit' . In verita', il principio di egualianza civile, che nella pratica dei giudizi si traduce nel principio della parita' di trattamento assicurata alle parti, non permette che si presti fede piuttosto all'allegazione dell'uno che a quella dell'altro dei litiganti . Quindi ciascuna delle parti deve provare i fatti, che essa allega a sostegno del proprio assunto; e l'autorita' giudicante dee pronunziare **juxta allegata et probata** Applichiamo questa regola all'una e all'altra parte .*

(a) *Il primo ad agire nella causa e ad allegare un fatto, da cui egli pretende sia per risultare un cambiamento nello stato attuale del diritto, e' l'attore; e percio' **actori onus probandi incumbit** . Quindi nelle cause in cui si propone un'azione reale l'attore dovra' provare il fatto dal quale deriva il dominio, ... ; se egli invece promuove un'azione personale, dovra' pure provare quel fatto, quell'avvenimento da cui nacque il suo diritto e la conseguente obbligazione del convenuto . L'attore, che non provi, deve soccombere : actor non probante, reus est absolvendus.² Conseguentemente, in presenza di una domanda non provata, il convenuto puo' limitarsi a negare il fatto allegato, ma non provato dall'attore; e il giudice debbe senz'altro assolverlo .*

(b) *Se l'attore abbia fornito la prova dei fatti che stanno a base della sua domanda, il convenuto, il quale voglia con qualsiasi eccezione o difesa modificare o distruggere lo stato attuale risultante dalle prove dell'attore, dovra', dal suo conto, dare la prova di quei nuovi fatti, che egli allega e su di cui e' fondata la sua eccezione : onde la massima '**onus probandi incumbit actori**', vuol essere completata con quest'altra '**reus in excipiendo fit actor**'. "*³

² sottolinear tal-Qorti .

³ Trattato di Diritto Giudiziario Civile Italiano vol. III 5ta ed. para. 465, 467, 468, 471 pag. 380 - 382 .

Fil-każ in eżami ma jidhirx illi hemm dubbju illi l-flus reklamati mil-atturi kienu f'idejn il-konvenuti minn meta ġew rispettivament żbankati . Dwar l-Lm2225 imsemmija fiċ-ċitazzjoni, jirriżulta ampjament sew mid-depożizzjoni ta' Carmel Attard, li kienet il-persuna responsabbli mill-iżbank tal-investment li Carmela Cassar kellha mal-Globe Financial Investments, kif ukoll minn dak li qalu l-istess kontendenti illi l-ammont totali li kien hemm f'dan l-investment kien ta' Lm12,225 li, minnhom Lm10,000 biss ġew diviżi bejn il-kontendenti fil-preżenza ta' dan Carmel Attard, u li l-bilanċ baqa' f'idejn il-konvenuti . Il-konvenuti jippruvaw jiġġustifikaw dan billi jallegaw illi Carmela Cassar kienet qaltilhom iħallsu bihom id-dejn li kien hemm fuq xogħlijiet li saru fid-dar . Imma dwar dan ma nġiebet ebda ħjiel ta' prova . L-istess għall-Lm2900 li ġew żbankati mill-konvenuta mid-depożitu li Cassar kellha fil-Bank of Valletta . Il-konvenuti ssostni illi dawn kienet qaltilha Cassar sabiex iżommhom b'kumpens għas-serviġi reżi lilha minnha . Imma apparti dak li sewwa jsostnu l-atturi illi donazzjoni ta' din l-entita' kienet tirrikjedi l-att pubbliku,⁴ li f'dan il-każ ma jirriżultax illi sar, mhux verosimili illi Carmela Cassar kienet ser terġa' tirregala somma sostanzjali lill-konvenuta wara li kienet ġia tgħatha d-dar tagħha b'kumpens għas-serviġi li kienet qed tirrendilha, u tenut kont ukoll illi xahrejn biss qabel ma sar dan l-iżbank, Cassar kienet għamlet it-testment tagħha fejn ħalliet it-tliet neputijiet tagħha l-kontendenti, eredi tagħha⁵ . Irid jittieħed ukoll in konsiderazzjoni l-fatt li joħroġ mill-provi, illi Cassar fl-aħħar xhur ta' ħajjitha meta sar dan l-iżbank,⁶ xejn ma kienet f'sikkitha,⁷ u huwa wisq improbabbli li setgħet tiddisponi liberament minn ħwejjigħa billi tgħid lill-konvenuta biex dawn il-flus iżzommhom hi biss. Sehem l-atturi minn dawn il-flus huwa għalhekk ripetibbli.

Minn naħa l-oħra ma jirriżultax illi l-atturi pprovaw sodisfaċentement, fil-grad ta' ċertezza rikjest mill-liġi, illi l-oġġetti tad-deheb li kienu jappartjenu lil Carmela Cassar

⁴ art. 1753(1) tal-Kap. 16 .

⁵ Dok. B a fol. 7 - 8 tal-process .

⁶ Dok . E a fol. 13 tal-process .

⁷ ara depożizzjoni ta' Carmel Attard .

Kopja Informali ta' Sentenza

ħaduhom kollha l-konvenuti . Lanqas dwar il-konsistenza ta' dawn l-oġġetti ma hemm qbil . L-atturi da parti tagħhom isemmu diversi oġġetti li dwarhom ma ressqu ebda prova ħlief żewġ ritratti fejn Carmela Cassar tidher liebsa xi deheb⁸ . Il-konvenuti jsostnu illi fis-*safe deposit box* li Cassar kellha fil-Bank of Valletta kellha biss żewġ pari msielet u xi "kurdun ta' Fra Baskal", li Cassar kienet irregalatilha fil-preżenza ta' ommhom stess . F'dan il-konflitt ta' provi, din il-parti tat-talba ta' l-atturi ma tistax tirnexxi .

KONKLUZJONI

Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tiċħad l-eċċezzjoni preliminari tal-konvenuti, tilqa' t-talbiet attriċi limitatament safejn jirrigwardaw sehem l-atturi mill-flus appartenenti l-eredita' ta' Carmela Cassar, li nżammu ndebitament mill-konvenuti . Għaldaqstant tikkundanna lill-konvenuti sabiex jirrifondu lil kull wieħed mill-atturi s-somma ta' elf seba' mija u tmien liri maltin u tlieta u tletin ċenteżmu (Lm1708.33), flimkien ma' l-imgħaxijiet relattivi mid-data tan-notifika ta' din iċ-ċitazzjoni sad-data tal-pagament effettiv .

L-ispejjeż, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, għandhom jġu ssoportati ugwalment, bejn l-atturi minn naħa u l-konvenuti minn naħa l-oħra .

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

⁸ a fol 133 u 134 tal-process